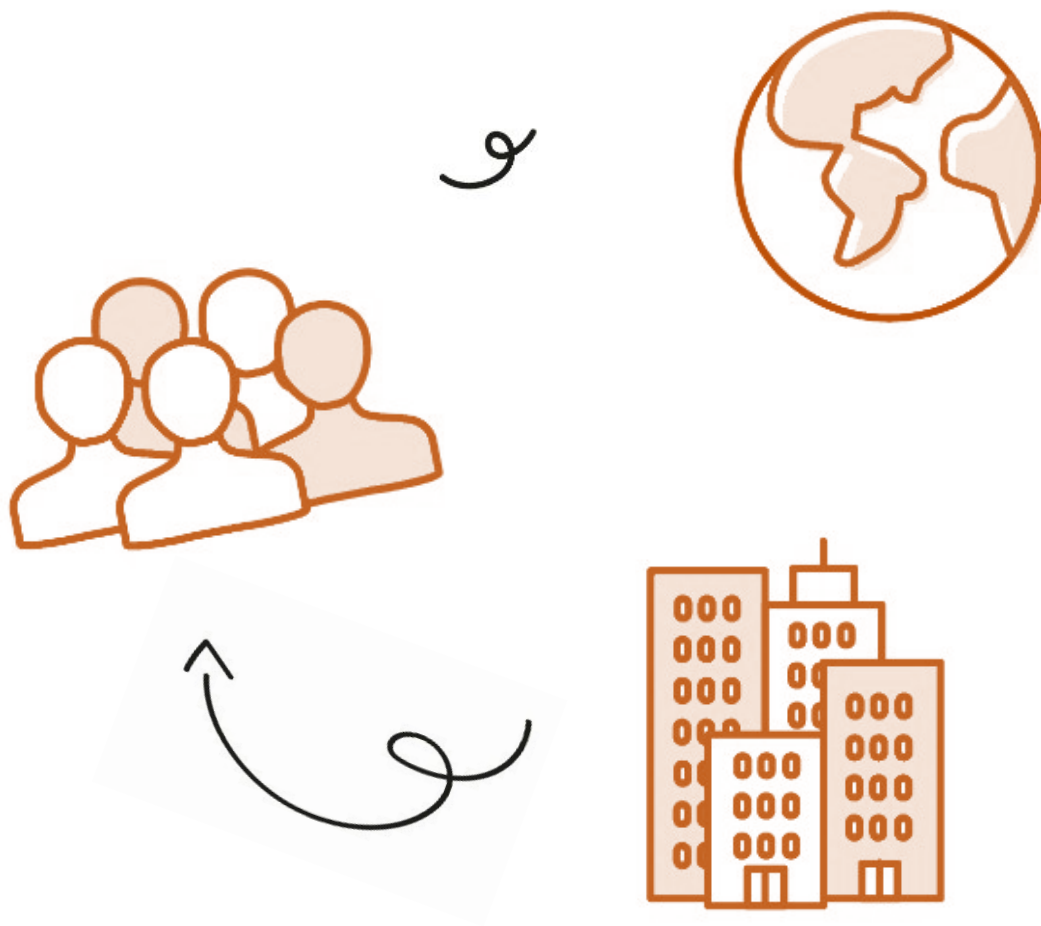

JUNI 2020

Hoe kan de journalistiek bijdragen aan integratie van Syrische statushouders in Nederland? REFLECTIEONDERZOEK

IRENE VISSCHERS
FONTYS HOGESCHOOL JOURNALISTIEK

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Leeswijzer.....	3
2. Aanpak/onderzoekopzet	4
2.1 Keuzes.....	4
2.2 Aanpak.....	4
3. Theoretisch kader.....	5
4. Op welke manieren heeft de journalistiek invloed op integratie?	6
4.1 Invloed media aan kant van statushouder.....	6
4.2 Invloed media aan kant ontvangende land.....	6
5. Hoe zien het mediagebruik van statushouders en de berichtgeving over statushouders er uit?.....	7
5.1 Stand van zaken aan kant van statushouder	7
5.2 Stand van zaken aan kant van ontvangende land.....	8
6. Welke journalistieke keuzes belemmeren de bevordering van integratie?	10
6.1 Belemmeringen aan kant van statushouder	10
6.2 Belemmeringen aan kant van ontvangende land.....	11
7. Wat zijn mogelijke strategieën die de media kunnen gebruiken om integratiebelemmeringen te verminderen?.....	12
7.1 Oplossingen aan kant van statushouder.....	12
7.2 Oplossingen aan kant van ontvangende land	13
8. Conclusie	15
9. Reflectie	16
10. Advies.....	18
11. Literatuurlijst.....	21
12. Bijlagen	24
12.1 Gesproken bronnen.....	24
12.2 E-mail naar lokale omroepen	24

1. Inleiding

Vanaf 2014 kreeg Nederland plotseling te maken met de komst van duizenden asielzoekers per jaar (Algemene Rekenkamer, 2018). In 2015 waren dat er zelfs 54 duizend. Ieder jaar komt het grootste deel van de asielaanvragen van Syriërs, ongeveer de helft (CBS, 2019). Vanwege de oorlogssituatie in Syrië krijgen bijna al deze asielzoekers een verblijfsvergunning. Hun status verandert naar statushouder en ze blijven (voorlopig) in Nederland wonen.

Dit betekent dat deze grote groep Syrische statushouders nu deel van de Nederlandse samenleving uitmaakt. Het is de bedoeling dat ze integreren in de maatschappij (Sociaal-Economische Raad, 2019). Dit blijkt echter ingewikkeld, en gaat nog niet zoals gewenst (Ode, Dagevos, De Vries, & Beckers, 2018). Zo maakt bijna 80 procent van de Syrische nieuwkomers nog geen onderdeel uit van de arbeidsmarkt, en van de Syrische statushouders die dat wel zijn werkt bijna de helft onder zijn of haar niveau. Verder geven Syriërs zichzelf een onvoldoende voor beheersing van de Nederlandse taal (Dagevos, Huijnk, Maliepaard, & Miltenburg, 2018) en vinden veel Nederlanders dat mensen met een migratieachtergrond zich te weinig aanpassen. Zij vinden dat de Nederlandse normen en waarden hierdoor onder druk komen te staan (Den Ridder, Miltenburg, Huijnk, & Rijnberk, 2019). Ieder kwartaal brengt het Sociaal Cultureel Planbureau een continu onderzoek 'Burgerperspectieven' (Sociaal Cultureel Planbureau, z.d.) en iedere keer valt integratie opnieuw onder de grootste maatschappelijke zorgen van Nederlanders (Dekker & Den Ridder, 2020). Het feit dat integratie ingewikkeld blijft, en het blijvend als maatschappelijk vraagstuk wordt gezien, maakt het relevant om hier middels onderzoek meer over te leren.

Naast de maatschappelijke relevantie van het onderwerp komt dit onderzoek ook voort uit eigen interesse. Tijdens de opleiding journalistiek heb ik me al vaker bezig gehouden met integratie van migranten en heb ik gezien dat integratie op veel vlakken nog kan verbeteren. Ik vind het belangrijk om me in te zetten voor mensen die het in de samenleving minder makkelijk hebben en ik verwacht dat de journalistiek hier een grote rol bij kan spelen. Met dit onderzoek hoop ik mijn kennis over dit onderwerp te vergroten en bij te kunnen dragen aan de journalistiek en de positieve impact hiervan op integratie.

De rol van journalistiek

Als we kijken naar de doelstelling van de journalistiek kunnen we zeggen dat het niet de verantwoordelijkheid is van de journalistiek om integratie te verbeteren (Het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren, 2008). Wel kan de journalistiek ingezet worden als middel om dit te bereiken. Uit eerder onderzoek blijkt dat de media op meerdere manieren invloed hebben op integratie. Zo bestaat er een positief verband tussen nieuwsvergarig en maatschappelijke deelname (Ballan, 2019) en maakt een deel van de vluchtelingen gebruik van de media om te oefenen met taal (VluchtelingenWerk Nederland, 2018). Deze elementen zijn nodig om volwaardig deel te kunnen nemen aan de Nederlandse samenleving en te integreren. De taak van integratie ligt echter niet alleen bij de statushouders zelf. Maatschappelijke condities in de samenleving, zoals vormen van uitsluiting, beïnvloeden dit ook (Huijnk, Dagevos, & Miltenburg, 2017). De media spelen hierin een rol vanwege hun invloed op beeldvorming en dus de houding van Nederlanders (Koopmans, 2016).

Onderzoeksvragen

Bovenstaande argumenten maken duidelijk dat de media invloed kunnen uitoefenen op integratie. Maar wordt hier al rekening mee gehouden? Hoe kan de journalistiek ervoor zorgen dat deze invloed op een positieve manier gebruikt wordt? Hoe kan de journalistiek er voor zorgen dat integratie zelfs verbetert? Deze vragen monden uit in de hoofdvraag van dit onderzoek:

Hoe kan de journalistiek bijdragen aan integratie van Syrische statushouders in Nederland?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden is literatuur- en veldonderzoek gedaan en zijn vier deelvragen opgesteld. De beantwoording van de deelvragen leidt tot de conclusie.

Deelvraag 1: Op welke manieren heeft de journalistiek invloed op integratie?

Deelvraag 2: Hoe zien het mediagebruik van statushouders en de berichtgeving over statushouders er uit?

Deelvraag 3: Welke journalistieke keuzes belemmeren de bevordering van integratie?

Deelvraag 4: Wat zijn mogelijke strategieën die de media kunnen gebruiken om integratiebelemmeringen te verminderen?

Dit onderzoek wordt afgesloten met een reflectie en een praktisch advies.

1.1 Leeswijzer

De rest van dit onderzoek bestaat uit tien hoofdstukken en is als volgt ingedeeld.

In hoofdstuk 2 wordt uitgelegd welke onderzoekskeuzes gemaakt zijn. Hierna volgt het theoretisch kader, hoofdstuk 3, waar belangrijke begrippen die gebruikt worden in het onderzoek toegelicht worden.

In de hoofdstukken daarna worden de deelvragen beantwoord. In hoofdstuk 4 wordt gekeken op welke manier de journalistiek invloed heeft op integratie. In hoofdstuk 5 wordt onderzocht hoe het nu gaat met integratie op de gebieden waar de journalistiek invloed op heeft. Daarna wordt in hoofdstuk 6 bekeken welke belemmeringen er voor zorgen dat integratie nog niet optimaal wordt bevorderd door de journalistiek. De laatste deelvraag wordt behandeld in hoofdstuk 7, hier worden oplossingen geboden voor de belemmeringen uit het vorige hoofdstuk.

Daar op volgend wordt in hoofdstuk 8 een conclusie getrokken over de hoofdvraag van het onderzoek, gevolgd door een reflectie in hoofdstuk 9, waarin de mening van de auteur naar voren komt over het proces en de bevindingen van het onderzoek. In hoofdstuk 10 volgt een advies aan lokale omroepen. Als laatste zijn in hoofdstuk 11 de literatuurlijst te vinden en in hoofdstuk 12 de bijlagen.

2. Aanpak/onderzoeksopzet

2.1 Keuzes

Tijdens het werken aan dit onderzoek zijn bepaalde onderzoekskeuzes gemaakt. De belangrijkste keuze in het proces van dit onderzoek ging over de afbakening van de doelgroep. Het onderzoek richt zich enkel op Syrische statushouders.

Syrië

Het onderzoek richt zich enkel op de statushouders afkomstig uit Syrië. Hier is voor gekozen omdat niet alle nieuwkomers met dezelfde problemen kampen wanneer ze in Nederland komen en ze dus niet op dezelfde manier integreren (Huijnk et al., 2017). Volgens het onderzoek van Huijnk et al. is er op het gebied van integratie een duidelijk onderscheid te maken tussen etnische groepen, daarom wordt in dit onderzoek slechts de integratie van één etnische groep onderzocht. Er is gekozen voor Syrië omdat het grootste deel van alle asielvragen in de afgelopen jaren van deze groep kwam (CBS, 2019).

Statushouders

Er is gekozen om statushouders te onderzoeken, omdat dit de groep asielzoekers met verblijfsvergunning is (Huijnk et al., 2017). Het is zeker dat deze groep (voorlopig) in Nederland blijft wonen.

Tot slot is de keuze gemaakt om enkel te kijken naar bevordering van integratie door middel van de journalistiek. Andere factoren die van invloed zijn op de verbetering van integratie worden niet behandeld.

2.2 Aanpak

Voor dit onderzoek is literatuur- en veldonderzoek gedaan. Als eerste is in de literatuur gezocht naar de definitie van integratie en de problemen die zich voordoen in Nederland. Op basis daarvan is een topiclijst opgesteld en is een overzicht tot stand gekomen met manieren waarop de journalistiek mogelijk zou kunnen bijdragen. Deze topiclijst is verder getoetst in de literatuur en bij het veldonderzoek. Voor het literatuuronderzoek is vooral gebruik gemaakt van (wetenschappelijke) onderzoeken, artikelen en boeken. Er is gezocht via Google Scholar, Narcis, KIS, CBS en SCP.

Voor het veldonderzoek is met verschillende bronnen gesproken.

Om een beeld te krijgen van de behoeften van Syrische nieuwkomers is er gesproken met organisaties voor asielzoekers en statushouders. Vanwege hun (vrijwilligers)werk staan zij in contact met veel Syrische statushouders, hebben zij een breed inzicht in de behoeften en kennen ze honderden verhalen en situaties.

Stichting Nieuwe Alphenaren – Kees Wenting. De stichting brengt statushouders samen met Nederlanders om de afstand tussen deze groepen te verkleinen. Wenting is hoofd-coördinator en staat daarom in contact met alle nieuwe statushouders de gemeente Alphen aan de Rijn.

Stichting Nieuw Thuis Rotterdam – Dianne Dijkstra. Dijkstra is projectcoördinator en houdt zich bezig met integratie van Syriërs, met als doel dat statushouders zich thuis voelen in Rotterdam. In haar functie helpt ze met het begeleiden van statushouders naar de arbeidsmarkt.

Open Embassy – Ghadeer Udwan. Udwan is zelf twee jaar geleden vanuit Syrië naar Nederland gekomen en werkt nu als actieonderzoeker bij Open Embassy. Hier lost ze concrete problemen op waar nieuwkomers tegenaan lopen.

Cordaad Welzijn – Ingrid de Leest. Als coördinator van de stichting Cordaad Welzijn begeleidt De Leest statushouders die net in de gemeente zijn komen wonen. Dit zijn vooral Syriërs. Ze helpt de statushouders door hun vragen te beantwoorden en ze, als dat nodig is, door te verwijzen naar andere hulpbronnen.

Daarnaast is met journalisten gesproken om te bekijken wat er nu al gedaan wordt in de journalistiek en wat er beter kan:

Hanin Ballan – Andak Gabar. Ballan heeft onderzoek gedaan naar het mediagebruik van Syrische statushouders. Er is met haar gesproken over bepaalde bevindingen en om een koppeling te kunnen maken naar oplossingen in de media.

Celine van der Burg – Majalla. Van der Burg is hoofdredacteur van het online platform Majalla en probeert door middel van journalistieke producties de afstand tussen Nederlanders en nieuwkomers te verkleinen.

Elise den Hertog – Door Lotje Getikt. Dit is een tekstbureau waar teksten worden geschreven op een manier die past bij een bepaalde doelgroep. Den Hertog is redacteur en schrijft vaak op een taalniveau dat past bij nieuwkomers.

Er is een onderzoeker gesproken voor meer verdieping over de houding van Nederlanders:

Wouter Mensink – Sociaal Cultureel Planbureau. Mensink heeft vanuit het SCP een onderzoek gedaan naar de houding van Nederlanders tegenover de vluchtelingenkwestie. Er is met hem gesproken om een verband te kunnen leggen tussen zijn onderzoek en de invloed van media.

3. Theoretisch kader

In dit onderzoek wordt gebruikgemaakt van een aantal terugkerende begrippen. De manier waarop in dit onderzoek naar deze begrippen gekeken wordt, is hieronder uitgelegd.

Syriërs: Wanneer in dit onderzoek gesproken wordt over Syriërs worden statushouders bedoeld, afkomstig uit Syrië. Het overgrote deel van de Syriërs is moslim (Mulders & Tuk, 2016). Hierdoor wordt in het onderzoek enkele keren een verband gelegd tussen Syriërs en moslims.

Vluchteling: Iemand die in zijn eigen land terecht bang is voor vervolging of geweld (Amnesty International, z.d.).

Asielzoeker: Iemand die bescherming van een ander land oproept (Amnesty International, z.d.).

Statushouder: Asielzoeker met verblijfsvergunning (Huijnk et al., 2017).

Nieuwkomer: Het woord nieuwkomer wordt in dit onderzoek behandeld als synoniem van migrant; iemand die naar een ander land verhuist, in dit geval specifiek naar Nederland (Amnesty International, z.d.). Wanneer er gesproken wordt over Syrische nieuwkomers, dan gaat dit bijna altijd over asielzoekers uit Syrië, met of zonder status.

Integratie: Integratie verwijst naar een proces waarbij immigrantengroepen en de autochtone bevolking naar elkaar toegroeien en volwaardig aan de samenleving deelnemen (CBS, 2014). Integratie kenmerkt zich door een toenemende participatie en positieverwerving in de samenleving. In dit onderzoek wordt integratie gezien als tweezijdig concept (Huijnk et al., 2017). Er wordt gekeken naar kenmerken van statushouders, maar daarnaast ook naar maatschappelijke condities in de samenleving. Zowel statushouders zelf als de samenleving hebben invloed op het integratieproces. De invloed van de samenleving kan integratie bevorderen of belemmeren door bijvoorbeeld beleid, uitsluiting en beeldvorming.

Framing: Er kan op verschillende manieren gekeken worden naar de definitie van framing (Borah, 2011). In dit onderzoek wordt framing gezien als het fenomeen dat journalisten dagelijks beslissen welke informatie het publiek krijgt en op welke manier (Nijkrake, Gosselt & Gutteling in Koopmans, 2016). In deze visie maakt de journalist keuzes bij nieuwsverzameling, -verslaggeving en -verspreiding. Zo'n beslissing kan uitmonden in een 'frame', ieder frame heeft een andere invloed op beeldvorming bij lezerspubliek. Op deze manier kunnen journalisten – en dus de media – beeldvorming beïnvloeden (Koopmans, 2016).

Media: Als er in dit onderzoek gesproken wordt over de media, worden de mediabedrijven bedoeld met een journalistieke insteek.

Beeldvorming: Het beeld dat men over zichzelf en over een ander heeft gevormd (Pinto, 2004). Hierdoor kleurt een standpunt over een bepaald onderwerp.

Nepnieuws: In dit onderzoek wordt gesproken over nepnieuws. De volgende definitie wordt gehandhaafd: een nepbericht is een bericht dat feitelijke onwaarheden bevat en wordt gepresenteerd als regulier nieuws (Van der Steenhoven, 2018).

Gevoelige onderwerpen: De gevoelige onderwerpen die in dit onderzoek genoemd worden, zijn onderwerpen die voor Syrische statushouders als taboe kunnen worden beschouwd (Ballin, 2019). Voorbeelden van deze onderwerpen zijn homoseksualiteit en de dood.

4. Op welke manieren heeft de journalistiek invloed op integratie?

In dit onderzoek wordt integratie beschouwd als tweezijdig begrip (*meer uitleg hierover bij het theoretisch kader*). Er wordt bekeken hoe de media kunnen bijdragen aan integratie aan de kant van de statushouders, maar ook aan de kant van de ontvangende samenleving.

4.1 Invloed media aan kant van statushouder

In de Code voor de journalistiek staat beschreven dat betrouwbare, pluriforme journalistiek van groot belang is voor de democratische samenleving, die niet goed kan functioneren zonder geïnformeerde burgers (Het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren, 2008). Omdat Syrische statushouders deel uitmaken van de Nederlandse samenleving is het dus belangrijk dat ook zij goed geïnformeerd worden, op een voor hen passende manier.

Uit eerder onderzoek blijkt dat er een positief verband bestaat tussen nieuwsvergaring en maatschappelijke deelname (De Vreese en Boomgaarden, 2006 gevonden in Ballan, 2019). Volgens Ballan (2019) is het voor nieuwkomers belangrijk dat ze weten wat er om hen heen gebeurt, omdat dit de maatschappelijke betrokkenheid verbetert. We kunnen dus concluderen dat het bijdraagt aan de integratie als statushouders het nieuws volgen en begrijpen. Volgens Dagevos et al. (2018) is voor een statushouder een andere belangrijke voorwaarde voor deelname aan het maatschappelijk leven de beheersing van de Nederlandse taal. Dit verhoogt de kansen op werk en vergemakkelijkt het sociale contact. Uit onderzoek van Vluchtelingenwerk Nederland (2018) blijkt dat een groot deel van de vluchtelingen oefent met de Nederlandse taal door gebruik te maken van media. Ook hierdoor hebben de media invloed op integratie.

4.2 Invloed media aan kant ontvangende land

Bij integratie speelt de beeldvorming en houding van inwoners uit het ontvangende land een rol (Huijnk & Andriessen, 2016). Deze houding heeft volgens Huijnk en Andriessen namelijk invloed op hoe nieuwkomers worden behandeld en op de kansen die nieuwkomers krijgen of juist worden ontzegd in hun nieuwe land. Het is daarom belangrijk om inzicht te krijgen in hoe de beeldvorming is (*meer hierover in het volgende hoofdstuk*) en wat er voor zorgt dat dit zo ontstaat.

Beeldvorming wordt door verschillende factoren beïnvloed. Een factor die van groot belang is voor beeldvorming is of er contact is geweest met vluchtelingen. Volgens Allport (1954, gevonden in Kloosterman, 2018) vergroot meer contact tussen etnische groepen het wederzijds begrip. Dit resulteert in een minder negatieve houding en minder vooroordelen. In onderzoek van Kloosterman (2018) wordt dit beaamd. Het blijkt dat contact met vluchtelingen samengaat met een meer open en tolerante houding, met name als dit contact positief is.

Volgens Kloosterman (2018) heeft echter meer dan de helft van de Nederlandse bevolking nog nooit contact gehad met vluchtelingen of voormalige vluchtelingen. Zij komen dus op een andere manier aan informatie en aan hun mening. Omdat de vluchtelingencrisis in de afgelopen jaren een groot deel van de mediaberichtgeving omvatte (De Vogel, 2016) en de gemiddelde Nederlander ongeveer acht uur per dag besteedt aan media (Mediamonitor, 2019), is het aannemelijk dat Nederlanders die zelf géén persoonlijk contact (gehad) hebben met vluchtelingen veelal via de media in aanraking komen met informatie over vluchtelingen.

Framing

Door middel van berichtgeving in de media kunnen journalisten invloed uitoefenen op beeldvorming (Koopmans, 2016; Dekker & Scholten, 2015). Volgens Nijkrake et al. (in Koopmans, 2016) gebeurt dit doordat journalisten dagelijks beslissen welke informatie het publiek krijgt en op welke manier. Dit fenomeen wordt ook wel 'framing' genoemd (*meer uitleg over dit begrip in het theoretisch kader*). Door het gebruik van frames, de keuze waarover, hoeveel en op welke manier er bericht wordt, heeft de journalistiek invloed op de beeldvorming, en dus indirect ook invloed op de acceptatie van statushouders en de kansen die zij krijgen (Huijnk & Andriessen, 2016).

In de rest van dit onderzoek wordt dus uitgegaan van invloed van media op integratie op twee manieren. Invloed door nieuwsvergaring van statushouders, en invloed via beeldvorming van Nederlanders, door middel van framing.

5. Hoe zien het mediagebruik van statushouders en de berichtgeving over statushouders er uit?

Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag is het van belang om te weten hoe het nu gaat op de gebieden van integratie waar de journalistiek invloed op heeft.

5.1 Stand van zaken aan kant van statushouder

Om inzicht te krijgen in het mediagebruik van Syrische statushouders, onderzoeken we de nieuwsbehoefte, de manier waarop dit nieuws wordt geconsumeerd en wat er op dit moment in Nederland al specifiek wordt aangeboden voor de Syrische doelgroep.

Nieuwsbehoeften

Journaliste Hanin Ballan deed in 2019 onderzoek naar de nieuwsconsumptie van Syrische nieuwkomers, en hield hiervoor een enquêteonderzoek bij 355 mensen van de doelgroep. Hieruit bleek dat tachtig procent van de geënquêteerden het Nederlandse nieuws volgt¹. Uit de cijfers blijkt dat minder dan de helft van de Syriërs die het Nederlandse nieuws volgt dit dagelijks doet. In vergelijking met Nederlanders is dit relatief gezien vrij weinig. Meer dan tachtig procent van de Nederlanders volgt het Nederlandse nieuws namelijk dagelijks (Mediamonitor, 2019).

Uit eigen veldonderzoek blijkt ook dat er behoefte is aan het volgen van het Nederlandse nieuws en leren over de Nederlandse samenleving. Dit melden alle organisaties met wie voor dit onderzoek gesproken is. Zo ook Kees Wenting (persoonlijke communicatie, 6 april 2020), hoofd-coördinator bij 'Stichting Nieuwe Alphenaren'. Wenting heeft contact met bijna alle statushouders die in Alphen aan de Rijn komen wonen, afkomstig uit verschillende landen. Wenting merkt wel op dat de behoefte per persoon kan verschillen. Er is volgens hem ook een deel dat minder moeite doet om te integreren; vaak personen die niet van plan zijn om voor altijd in Nederland te blijven. Uit onderzoek van EenVandaag blijkt echter dat dit vaak niet van toepassing is op Syriërs. 75% van de Syriërs is van plan om voor altijd in Nederland te blijven, ongeacht de situatie in Syrië (Van Vliet, 2019).

Mediavormen

Op welke manier Syriërs vooral het Nederlandse nieuws volgen verschilt. Uit onderzoek van Ballan (2019) blijkt dat het grootste deel van de Syriërs aan nieuws komt door middel van sociale media; vooral via facebookpagina's of websites voor Arabischspreekende nieuwkomers, opgericht door amateurs². Hier wordt het Nederlandse nieuws vertaald naar het Arabisch (Ballan, 2019; Mulders & Tuk, 2016). Ook wordt op deze pagina's uitleg gegeven over de Nederlandse cultuur, worden praktische tips gegeven en diensten en producten aangeboden (Mulders & Tuk, 2016).

Na sociale media wordt nieuws vooral gehaald via nieuwssites en televisie (Ballan, 2019). Wenting en Ingrid De Leest (Cordaad Welzijn, persoonlijke communicatie, 2 juni 2020) zien beiden ook dat televisie populair is. Volgens hen hebben bijna alle Syriërs met wie ze te maken hebben een televisie. Dit is een van de eerste dingen die ze aanschaffen als ze een woning hebben. Wenting ziet dat vooral het kinderjournaal gekeken wordt, als het nieuws gevolgd wordt op televisie (persoonlijke communicatie, 6 april 2020). "Dat is voor veel Syriërs zelfs al lastig te volgen vanwege het taalgebruik", vertelt Wenting. "Als er gekeken wordt is dat vaak omdat de kinderen er naar kijken. Zij pikken alles wat sneller op vanwege school." Zowel Wenting als Dianne Dijkstra van Stichting Nieuw Thuis Rotterdam (persoonlijke communicatie, 9 april 2020) ziet in de praktijk dat ouders met kinderen sneller in contact komen met Nederlandse media dan statushouders zonder kinderen (*meer over moeite met taal in het volgende hoofdstuk*).

Hulp

Het volgen van het Nederlandse nieuws blijkt dus niet voor iedere Syriër even makkelijk te gaan. Naast vrijwilligers die helpen en amateur-facebookpagina's die nieuws vertalen, is er vanuit Nederland ook een officieel journalistiek platform opgericht dat zich specifiek richt op deze doelgroep. Het online platform heet Net in Nederland³ en is opgericht door de Publieke Omroep met als doel nieuwkomers wegwijs te maken in Nederland en een beeld te geven van de Nederlandse cultuur (Net in Nederland, z.d.). Er worden onder andere Nederlandse nieuwsprogramma's en een aantal geselecteerde televisieprogramma's vertaald en ondertiteld in het Arabisch, Engels of Nederlands. Ook worden er informatieve video's en teksten gedeeld.

Uit onderzoek van Josephine Timmers (2018) blijkt echter dat de televisieprogramma's, video's en artikelen nauwelijks bekeken worden. Timmers geeft aan dat een argument van statushouders is dat het taalgebruik van de artikelen te moeilijk is, en dat ze niet alle thema's die behandeld worden even nuttig vinden. De website wordt wel frequent gebruikt voor de vertaalde nieuwsuitzendingen. Echter, uit het onderzoek blijkt dat statushouders het

¹ Wel moet hier bij vermeld worden dat meer dan de helft van de geënquêteerde personen in het onderzoek van Ballan (2019) hoog opgeleid is (hogeschool of universiteit). Dit staat niet helemaal in verhouding tot het opleidingsniveau van Syrische statushouders in Nederland. In werkelijkheid is volgens Ballan een vijfde deel van de Syrische statushouders hoog opgeleid. Het hogere aantal hoogopgeleiden in het onderzoek van Ballan (2019) kan invloed hebben op de resultaten van het onderzoek.

² Een voorbeeld van een facebookpagina: Nederland Nieuws, met meer dan 100.000 volgers:

<https://www.facebook.com/Netherlandsnews84/>

³ <http://www.netinnederland.nl>

nuttiger zouden vinden als de gesproken taal Arabisch is en de ondertiteling Nederlands (Timmers, 2018). Opvallend is dat wanneer op de website naar de pagina van het journaal gezocht wordt⁴, geen recente nieuwsuitzendingen terug te vinden zijn. De meest recente uitzending is van 11 maart, ongeveer drie maanden voor dit onderzoek uitgebracht wordt.

Uit het veldonderzoek (via Wenting, Dijkstra en De Leest) blijkt ook dat in de praktijk maar door een deel van de Syrische migranten gebruik gemaakt wordt van het nieuwsplatform. Uit het onderzoek van Ballan (2019) blijkt dat de voorkeur van veel nieuwkomers bij amateurplatforms ligt. Dit komt volgens haar doordat 'Net in Nederland' alle kanten van de samenleving laat zien en dus ook nieuwsartikelen publiceert over onderwerpen die door nieuwkomers als taboe worden gezien. Dit kan hen afschrikken (Ballan, 2019).

Ondertussen is Ballan zelf ook bezig met het ontwikkelen van een geschikt nieuwsplatform voor statushouders in Nederland (persoonlijke communicatie, 1 mei 2020). Dit doet ze samen met journaliste Besan Zarzar via een podcast genaamd 'Andak Gabar'. Hier wordt het Nederlandse nieuws vertaald naar het Arabisch. Ballan maakt met haar eigen journalistieke achtergrond keuzes in welk nieuws ze vertellen en zoekt nog naar manieren om de gevoelige onderwerpen te benaderen.

5.2 Stand van zaken aan kant van ontvangende land

Bij de vorige deelvraag werd uitgelegd dat de journalistiek ook kan helpen bij integratie, als we kijken naar de invloed van het ontvangende land. Acceptatie en kansen van statushouders worden deels beïnvloed door berichtgeving van journalisten (Huijnk & Andriessen, 2016; Koopmans, 2016; Dekker & Scholten, 2015). Het is dus van belang om te bekijken hoe de berichtgeving over Syrische statushouders nu is, en hoe de beeldvorming van Nederlanders over deze groep is.

Berichtgeving

Vanaf ongeveer september 2015 begon de vluchtelingen crisis op grote schaal te leven in de Nederlandse media (De Vogel, 2016). Uit het onderzoek van De Vogel blijkt dat Nederlandse kranten relatief veel aandacht aan de vluchtelingen crisis besteden, met een piek van 18% van de berichtgeving per week. In deze berichtgeving worden verschillende 'frames' gebruikt, ieder frame heeft een andere invloed op beeldvorming bij het publiek (Koopmans, 2016).

Uit onderzoek van De Vogel (2016) blijkt dat er rondom de vluchtelingen kwestie in de media gebruik wordt gemaakt van de volgende frames: menselijkheidsframe, wij-zij frame, urgentieframe, economisch frame, sociale onrustframe en beleidsframe. In de berichtgeving over vluchtelingen is volgens dit onderzoek het menselijkheidsframe vanaf het begin veel aanwezig in vergelijking met andere frames. Volgens De Vogel wordt dit frame vooral toegepast door het schrijven over persoonlijke verhalen van vluchtelingen of bieden van achtergrondinformatie over redenen om te vluchten. De vluchtelingen worden zo op een positieve wijze geframed; het geeft meer inzicht in de mensen (De Vogel, 2016).

Negativiteit

Uit hetzelfde onderzoek blijkt echter ook dat over de tijd steeds meer negatieve kanten van de komst van vluchtelingen uitgelicht worden, bijvoorbeeld door het economisch frame, sociale onrustframe en het wij-zijframe. Ook blijkt uit het onderzoek dat er een constante negativiteit is door het urgentieframe (oftewel de mate waarin de komst van vluchtelingen als probleem wordt beschreven). Deze ontwikkeling en toename van negatieve elementen betekent volgens De Vogel dat het publiek steeds meer blootgesteld wordt aan negatieve beeldvorming over vluchtelingen. De combinatie van het gebruik van het menselijkheidsframe met het toenemende gebruik van de negatieve frames kan zorgen voor polarisatie (de Vogel, 2016).

Beeldvorming

Volgens Ode et al. (2018) zijn veel mensen in Nederland ruimhartig over het opnemen van vluchtelingen, maar maken ze zich wel zorgen over de aantallen en integratie. Ongeveer de helft van de Nederlanders vindt dat vluchtelingen de veiligheid en waarden en normen in Nederland niet bedreigen, maar er is een substantiële groep die dit wel zo ervaart, namelijk bijna dertig procent (Kloosterman, 2018).

Hulp

In de mediawereld zijn al initiatieven opgericht die proberen de multiculturele samenleving in beeld te brengen. Zo bestaat bijvoorbeeld het televisieprogramma De Nieuwe Maan⁵, een talkshow waarin de ontwikkelingen binnen de moslimgemeenschap centraal staan. Ook bestaat het online platform Majalla⁶ (Arabisch voor tijdschrift). In dit online magazine worden de achtergronden en verhalen van vluchtelingen verteld.

Hoofdredacteur van Majalla, Celine van der Burg, vertelt dat het doel van het platform is om begrip te bevorderen tussen Nederlanders en vluchtelingen (persoonlijke communicatie, 6 april 2020). Door middel van artikelen, video's,

⁴ <https://www.netinnederland.nl/media/nos-journaal.html>

⁵ <https://denieuwemaan.ntr.nl/>

⁶ <https://majalla.nl/>

foto's en cartoons wil de redactie Nederlanders een completer beeld geven. Daarnaast wil Majalla journalisten met een vluchtelingenachtergrond een kans bieden om hun beroep uit te oefenen in Nederland, binnen de redactie.

Van der Burg ziet het gebrek aan acceptatie bij een deel van de Nederlanders als een van de grootste problemen van integratie. Ze ziet journalistiek als een middel om hierbij te helpen. Een probleem waar het platform tegenaan loopt is echter dat het vooral de mensen bereikt die al interesse hebben in het onderwerp. Hierdoor is het moeilijk om het doel te behalen; daarvoor zou je juist ook de mensen met een ander beeld moeten bereiken.

6. Welke journalistieke keuzes belemmeren de bevordering van integratie?

In de vorige hoofdstukken is bekeken op welke manieren de journalistiek invloed heeft op integratie en hoe het nu gaat op die gebieden. Hier kwamen al een aantal belemmeringen ter sprake. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op die belemmeringen, om zo in kaart te brengen waar verandering in moet komen als de journalistiek optimaal wil bijdragen aan integratie.

6.1 Belemmeringen aan kant van statushouder

Dianne Dijkstra van Stichting Nieuw Thuis Rotterdam is door haar werk bij de stichting dagelijks in contact met verschillende Syrische nieuwkomers (persoonlijke communicatie, 9 april 2020). Ze geeft aan dat er in deze groep behoefte is aan het volgen van het Nederlandse nieuws, maar dat er belemmeringen zijn die er voor zorgen dat die behoefte niet altijd vervuld kan worden. Voorbeelden van deze belemmeringen zijn trauma's en gezondheidsproblemen, maar de grootste belemmering is de Nederlandse taal. Volgens Dijkstra hebben veel Syriërs hier moeite mee. Dit wordt beaamd door een surveyonderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau, waarbij vragen zijn gesteld aan Syrische statushouders die één jaar tot drie jaar lang een verblijfsvergunning hebben (Dagevos et al., 2018). De meeste Syriërs in dit onderzoek volgen een taalcursus of hebben deze gevolgd. Een belangrijke reden hiervoor is het verplichte inburgeringsexamen dat statushouders moeten afleggen; het grootste onderdeel van het examen is de kennis van de Nederlandse taal (Vluchtelingenwerk Nederland, z.d.). Ondanks de inspanningen in de taalcursussen blijkt uit dit onderzoek van Dagevos (2018) dat ruim negentig procent van de Syriërs vaak of soms moeite heeft met het spreken en lezen van Nederlands.

Taalniveau

Om hier een beeld bij te krijgen kunnen we kijken naar de verschillende taalniveaus van het Nederlands. Er zijn zes taalniveaus, waarbij A1 het laagst is en C2 het hoogst (Vluchtelingenwerk Nederland, 2018). De meeste teksten van bijvoorbeeld de overheid of bedrijven worden geschreven op het een na hoogste niveau, C1 (Rijksoverheid, z.d.). Teksten van dit niveau staan bekend als lange, complexe, feitelijke en literaire teksten in verschillende stijlen (Liemberg & Meijer, 2004).

In de media worden verschillende taalniveaus gebruikt. Uit onderzoek van Liemberg en Meijer (2004) blijkt dat je met een bepaald niveau ongeveer hetzelfde begrijpt als je een tekst leest of een opname (televisie of radio) luistert. Lange, complexe teksten over uiteenlopende professionele onderwerpen kunnen volgens deze publicatie begrepen worden door iemand met B2 niveau, maar zijn te moeilijk als je over B1 niveau beschikt. Dan passen korte eenvoudige teksten beter bij het niveau. Hiervan worden de wie-wat-waar en het hoofdthema begrepen. Bij A2 niveau wordt meestal enkel de hoofdlijn van een korte, eenvoudige tekst begrepen, en bij A1 worden alleen vertrouwde woorden begrepen.

Het blijkt echter dat veel statushouders blijven steken op A2 niveau (Vluchtelingenwerk Nederland, 2020). Dit is het wettelijk vereiste taalniveau van het inburgeringsexamen (Van der Linden & Dagevos, 2019). Omdat het taalniveau van veel Syrische statushouders dus nog een stuk lager ligt dan veel gebruikt taalniveau in de media, is het Nederlandse nieuws moeilijk te volgen.

Ghadeer Udwan benadrukt dit ook (persoonlijke communicatie, 14 april 2020). Udwan is 2 jaar geleden vanuit Syrië naar Nederland gekomen en ervaarde zelf de taalbarrière. Nu werkt ze bij Open Embassy, een helpdesk voor nieuwkomers in Nederland, en hoort ze dit ook van de Syrische nieuwkomers met wie ze in contact staat. Ze vertelt dat het taalgebruik in de Nederlandse journalistiek simpelweg te moeilijk is om te volgen voor een Syriër die nog niet lang in Nederland woont. Ook Dijkstra (persoonlijke communicatie, 9 april) vangt dit op bij de Syriërs. Volgens haar heeft dit onder andere te maken met het vele gebruik van beeld- en spreektaal in de Nederlandse media.

Kees Wenting komt door zijn werk als hoofd-coördinator bij Stichting Nieuwe Alphenaren in contact met veel Syrische statushouders en vertelt dat de Nederlandse taal voor een bepaalde groep nieuwkomers extra moeilijk is (persoonlijke communicatie, 6 april 2020). Hij heeft het over de groep die ook in het Arabisch niet kan lezen. "Laat staan dat je het dan ineens in het Nederlands moet doen", licht hij toe.

Onderwerpen

Omdat veel Syriërs last hebben van de taalbarrière wordt het Nederlandse nieuws door een deel van de nieuwkomers liever gevolgd als dit Arabisch vertaald is (Ballan, 2019). Uit het onderzoek van Ballan blijkt dat facebookpagina's, opgericht door Syriërs die vertalen voor hun hobby, hiervoor populair zijn.

Volgens Ballan heeft dit echter nadelen. De pagina's presenteren zich als professionele nieuwssites, maar worden beheerd door mensen die vertalen als hobby (Ballan, 2019). Hierdoor is er volgens haar kans op verspreiding van nepnieuws, omdat er geen controle is door een journalist. Ook merkt Ballan op dat de beheerders een keuze maken in welk nieuws ze vertalen en dat ze gevoelige onderwerpen vermijden. Veel nieuwkomers vinden dit prettig, maar Ballan vindt dit een nadeel omdat gevoelige onderwerpen horen bij de Nederlandse cultuur. Het kennen van de Nederlandse cultuur valt onder de definitie van integratie (Huijnk & Andriessen, 2016).

Bereik van doelgroep

Ingrid de Leest, coördinator van Cordaad Welzijn in Veldhoven, is erg positief gestemd over de inzet van Syrische nieuwkomers om te integreren (persoonlijke communicatie, 2 juni 2020). Ze helpt nieuwkomers die net in de gemeente Veldhoven zijn komen wonen, en vindt Syriërs over het algemeen een etnische groep die erg haar best doet en meer wil dan mogelijk is. De mening van De Leest gaat gepaard met het onderzoek van Dagevos et al. (2018). Hieruit blijkt dat veel Syriërs optimistisch zijn als ze net in Nederland zijn en ze positieve verwachtingen hebben over hun kansen, inkomsten en leven. Een van de redenen hiervoor is dat ze de huidige situatie vergelijken met de oorlogssituatie waar ze uit komen. Naarmate statushouders langer in Nederland wonen blijkt echter dat Syriërs een pessimistischer beeld krijgen van hun leefsituatie in Nederland. Ze vergelijken dan de eigen situatie (bijvoorbeeld bij het vinden van werk) met die van anderen in Nederland. Uit onderzoek van Eijberts en Ghorashi (2017, gevonden in Huijnk et al., 2017) blijkt dat deze toenemende teleurstellingen er voor zorgen dat zij juist weer verder van de Nederlandse samenleving af komen te staan. Hierdoor kan het risico ontstaan dat de inzet van statushouders verslapt en het voor de media moeilijker wordt om hen te bereiken.

6.2 Belemmeringen aan kant van ontvangende land

Negatieve berichtgeving kan bijdragen aan een negatieve beeldvorming van Nederlanders (Koopmans, 2016). In het vorige hoofdstuk blijkt al dat er sprake is van een toenemend gebruik van de negatieve frames als het gaat over nieuwkomers (De Vogel, 2016). Ook onderzoek van Shadid (2005) wijst er op dat berichtgeving over deze groep gepaard kan gaan met negativiteit.

Negatieve berichtgeving

Volgens Shadid (2005) schiet de berichtgeving in de westerse media over moslims en allochtonen op meerdere manieren tekort. Voorbeelden van de tekortkomingen in de media zijn volgens het onderzoek de deling van de samenleving in 'zij' en 'wij' en het problematiseren en stigmatiseren van de groep. Volgens Shadid (2005) heeft dit tot gevolg dat het negatieve imago van deze groep versterkt wordt.

Dat de berichtgeving gekleurd is kan verschillende redenen hebben (Shadid, 2005). In onderzoek van Cottle (2000) wordt bijvoorbeeld besproken dat de achtergrond van de journalist een rol speelt. Volgens het onderzoek komen journalisten vooral uit de blanke middenklasse en krijgen zij een journalistieke opleiding die daarmee in overeenstemming is. Ook volgens Shadid (2005) wordt de berichtgeving gekleurd door de persoonlijke denkbeelden van journalisten. Daarnaast benoemt hij dat de marktgerichtheid van nieuwsorganisaties, bijvoorbeeld het willen trekken van groot publiek door sensationele berichtgeving, hierbij ook een rol speelt.

Ook Wouter Mensink, onderzoeker van het Sociaal Cultureel Planbureau, noemt deze sensatie. Hij heeft in zijn jaren als onderzoeker gezien dat in de media veel nadruk wordt gelegd op negatieve impact, discussie en sterke meningen (persoonlijke communicatie, 23 april 2020). In een van zijn onderzoeken (2018) merkt hij op dat er veel aandacht is voor mensen met extreme opvattingen en weinig voor de gematigde middengroepen ondanks dat dit juist de grootste groep mensen is. De beeldvorming wordt volgens onderzoek van Leerkes en Scholten (2016) negatief beïnvloed door de focus op sterke meningen. De mensen met een sterke mening op zoek naar een platform, en de media die zoeken naar dramatiserende beelden, versterken elkaar.

Negatieve beeldvorming

Zoals in het vorige hoofdstuk besproken is er een groep Nederlanders, zo'n dertig procent, die vindt dat vluchtelingen de veiligheid en waarden en normen in Nederland bedreigen (Kloosterman, 2018). Een deel van de Syrische statushouders in Nederland merkt iets van deze negatieve beeldvorming (Van Liempt en Staring, 2020). Deze groep wordt volgens het onderzoek regelmatig geconfronteerd met vooroordelen tegenover Syrië. Volgens veel respondenten van dit onderzoek wordt vaak verondersteld dat de statushouders het in Syrië slechter hadden en worden ze daardoor niet op waarde geschat. De respondenten geven aan dat het lastig is om voorbij de vooroordelen te komen als je niet wordt aangesproken op de persoon die je werkelijk bent (Van Liempt en Staring, 2020).

De problemen die vooroordelen met zich meebrengen worden ook duidelijk gemaakt in onderzoek van Huijnk et al. (2017). Het gaat hier over arbeidsmarktdiscriminatie; de kansen van sollicitanten met een niet-westerse migratieachtergrond en autochtone sollicitanten met een gelijk profiel zijn niet gelijk (Andriessen, Nievers, Faulk, & Dagevos, 2010, gevonden in Huijnk et al., 2017). In het onderzoek wordt een voorbeeld genoemd waaruit blijkt dat werkgevers wel diversiteit op de werkvloer nastreven, maar zij toch vaak het beeld hebben dat vluchtelingen bepaalde kwaliteiten en competenties missen. Dit is ongunstige beeldvorming en verkleint de kansen op een baan voor statushouders, blijkt uit het onderzoek. Terwijl juist werk, naast het beheersen van de Nederlandse taal, als een van de belangrijkste integratiefactoren wordt gezien (Dagevos, 2001).

Ghadeer Udwan (persoonlijke communicatie, 14 april 2020) begrijpt de zorgen van statushouders over vooroordelen en het niet worden aangesproken op de persoon die je werkelijk bent. Volgens haar wordt in Nederland naar Syrische statushouders gekeken als een groep waarin iedereen hetzelfde is. Ze ervaarde dit zelf toen ze twee jaar geleden naar Nederland verhuisde vanuit Syrië, maar merkt dit ook terug in haar werk. "Alles wordt in Nederland heel algemeen geregeld voor deze groepen, terwijl iedereen anders is en een verschillende achtergrond heeft", licht ze toe. "De nieuwkomers worden allemaal hetzelfde behandeld, terwijl dit niet zou moeten."

7. Wat zijn mogelijke strategieën die de media kunnen gebruiken om integratiebelemmeringen te verminderen?

In dit hoofdstuk worden mogelijke oplossingen geschetst om de belemmeringen voor de positieve invloed van media op integratie tegen te gaan of te verminderen. De oplossingen zijn gebaseerd op de belemmeringen besproken in het vorige hoofdstuk.

7.1 Oplossingen aan kant van statushouder

Taal

Omdat het Nederlandse taalniveau voor veel Syriërs te hoog ligt in de media is het moeilijk om het nieuws te volgen (Dagevos et al., 2018; Rijksoverheid, z.d.). Volgens Wenting (Stichting Nieuwe Alphenaren, persoonlijke communicatie, 6 april 2020) moet het nieuws toegankelijker worden voor de nieuwkomers in Nederland omdat veel mensen anders afhakken. Volgens hem is de beste manier van het Nederlandse nieuws vertellen door middel van vertaling of nasynchronisatie. Het beste medium hiervoor is volgens hem de televisie. Hij geeft aan dat een deel van de Syriërs met wie hij te maken heeft niet alleen moeite heeft met Nederlands maar ook geen Arabisch kan lezen. Wenting: "Op de televisie kun je zien en horen en hoeft je niet te lezen. Dat maakt het een stukje makkelijker." Ook vindt hij televisie een goed medium omdat bijna alle Syriërs die hij kent een televisie hebben er hier veel naar kijken.

Ook journaliste Ballan merkt op dat vertalen naar het Arabisch zou helpen om het Nederlandse nieuws bij Syriërs te brengen (persoonlijke communicatie, 1 mei 2020). Daarnaast zou volgens haar echter wel een Nederlandse vertaling getoond moeten worden, zodat Syriërs dit kunnen vergelijken met het Arabisch en hier van kunnen leren. Dit idee wordt ondersteund door onderzoek van Vluchtelingenwerk Nederland (2018), waaruit blijkt dat er behoefte is aan het oefenen van de taal via de media.

Als het niet mogelijk is om te vertalen zijn er wel manieren om het Nederlandse taalgebruik wat makkelijker te maken voor de doelgroep. Elise den Hertog van het tekstbureau 'Door Lotje Getikt'⁷ schrijft dagelijks teksten waarbij ze kiest voor een schrijfstijl die past bij de doelgroep (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). Ze geeft een aantal tips om teksten makkelijker leesbaar te maken. Den Hertog: "Gebruik in de tekst geen beeldspraak, mensen met een lager taalniveau nemen dit letterlijk en begrijpen het dan niet meer. Verminder ook synoniemen, kies een woord die je blijft gebruiken." Verder is het volgens Den Hertog belangrijk om korte alinea's en korte zinnen te gebruiken en moeilijke woorden te vermijden. "Als het echt gaat over statushouders met A1 niveau, het makkelijkste niveau, gebruik dan zoveel mogelijk simpele woorden die je als kind leert", licht ze toe.

Inhoud

Dijkstra merkt in haar contact met Syrische statushouders op dat er interesse is in normen, waarden en ongeschreven regels in Nederland (persoonlijke communicatie, 9 april 2020). Hierover zou wat haar betreft dus meer geschreven en gesproken mogen worden. Volgens Ballan is het echter van belang dat dit op de juiste manier gebeurt en dat gelet wordt op culturele verschillen. "We moeten rekening houden met de achtergrond van mensen," licht ze toe, "dat we nieuwkomers dingen willen vertellen over de Nederlandse mentaliteit, betekent niet dat ze we ook op die manier aan moeten spreken."

Volgens Ballan zouden gevoelige onderwerpen dus wel moeten worden behandeld, maar op de juiste manier zodat het niet afschrikt. Een manier om dit te doen zou bijvoorbeeld kunnen zijn door in de media een Nederlander en Syriër hier samen over te laten praten en vanuit eigen inzichten een gesprek te laten hebben. De beste manier om erachter te komen hoe Syriërs dit het fijnste vinden is volgens Ballan door meer in gesprek te gaan met de doelgroep. Pas als nieuwkomers zich prettig voelen bij wat er verteld wordt gaan ze zich er volgens haar echt in verdiepen.

Volgens Hilde Bakker van Movisie, het kennisinstituut voor sociale vraagstukken, is bij het behandelen van gevoelige onderwerpen de 'peer education' methode een goed hulpmiddel voor migrantengroepen (KIS, 2015). Deze methode is geschikt om moeilijk bereikbare groepen te bereiken en hun gedrag en houding te beïnvloeden. Het houdt in dat er een voorlichter is die dient als rolmodel, gezien wordt als 'peer' en een belangrijk sociale of demografische overeenkomst heeft met de doelgroep. Hierdoor staat de voorlichter dicht bij de doelgroep en kan de doelgroep zich in hem/haar herkennen.

In het artikel over 'peer educatie' (KIS, 2015) licht Bakker toe dat het doorbreken van een taboe niet van de ene op de andere dag gebeurt. Dit moet volgens haar dus ook niet het doel zijn; het bespreekbaar maken van het onderwerp moet juist het doel zijn. Het Kennisplatform Integratie en Samenleving geeft op de website tips⁸ om gevoelige onderwerpen te bespreken (KIS, 2016). Volgens KIS is het namelijk belangrijk om in dialoog te blijven. Zo wordt bijvoorbeeld geschreven dat benoemd moet worden dat het een lastig onderwerp is, dat er vragen gesteld moeten worden waardoor de doelgroep zich in moet leven in de rol van een ander, en dat woorden zorgvuldig

⁷ <https://www.doorlotje.nl/b1-teksten>

⁸ De tips in dit artikel gaan specifiek over moslims. Omdat het grootste deel van de Syriërs moslim is, is deze informatie relevant voor dit grootste deel van de doelgroep en kan dit artikel gebruikt worden.

gekozen moeten worden. Dit laatste blijkt ook uit onderzoek van Ballan (2019); letterlijke termen kunnen het beste vermeden worden en indirect gebracht worden, zo schrikt het minder af. De 'peer education' en het in dialoog blijven over gevoelige onderwerpen zijn methodes waar ook gebruik van kan worden gemaakt in de media.

Als de Nederlandse media dus toegankelijker worden vanwege taalgebruik en onderwerpen, kan ook fake news volgens Ballan beter bestreden worden. Meer mensen zullen dan via de formele weg bij het nieuws komen en de informele manieren (waarbij meer kans is op nepnieuws) worden dan minder gebruikt.

Bereik

Uit onderzoek (Dagevos et al., 2018) blijkt dat Syriërs erg optimistisch zijn als ze net in Nederland wonen. Dit optimisme wordt echter minder naar mate ze langer in Nederland zijn. Om er voor te zorgen dat statushouders optimistisch en gemotiveerd blijven zou een strategie kunnen zijn dat er zo snel mogelijk gehandeld wordt om integratie verbeteren. Als integratie eerder wordt bevorderd, en de kansen voor statushouders sneller gelijk zijn aan de kansen van anderen in de samenleving, zullen zij minder teleurstellingen ervaren en dus ook hun optimisme niet verliezen (Dagevos et al., 2018).

7.2 Oplossingen aan kant van ontvangende land

Berichtgeving en beeldvorming

In het vorige hoofdstuk werd beschreven dat berichtgeving over nieuwkomers vaak gepaard gaat met negativiteit (De Vogel, 2016; Shadid, 2005). In onderzoek van Shadid (2005) worden strategieën genoemd om de negatieve berichtgeving te verbeteren. Volgens hem moeten in eerste instantie journalisten overtuigd raken van hun bijdrage aan negatieve beeldvorming. Daarnaast moet volgens het onderzoek zorgvuldig omgegaan worden met cijfers, nationaliteiten en namen, en moet er meer diversiteit komen op redacties. De meest structurele strategie is verbetering van de journalistieke opleiding (Shadid, 2005).

Volgens Mensink van het Sociaal Cultureel Planbureau is het om integratie te bevorderen van belang om alle kanten van nieuwkomers te laten zien (persoonlijke communicatie, 23 april 2020). Niet alleen de negatieve, sensationele en extreme verhalen, maar juist ook de positieve kanten en zéker juist alle 'normale' gevallen. Ook zegt hij dat er juist bericht moet worden over de Nederlanders die nog geen duidelijke mening hebben over het thema. Het geeft een oneerlijk beeld over de opvattingen in Nederland als deze groep helemaal niet aan het licht komt. Ditzelfde blijkt uit onderzoek van Kennisplatform Integratie en Samenleving (2017). Volgens dit onderzoek lijkt het door onder andere de media alsof je alleen maar voor of tegen kunt zijn, terwijl dat in de werkelijkheid veel genuanceerder ligt. Hierin wordt ook nog toegevoegd dat media zich er van bewust moeten zijn dat polarisatie vaak niet komt door grote thema's als religie maar juist door kleinere oorzaken, zoals samenleven in een flat.

Persoonlijk

Zowel Wenting, Dijkstra (Stichting Nieuw Thuis Rotterdam), De Leest (Cordaad Welzijn) als Udwan (Open Embassy) geven aan dat voor betere integratie een klimaat geschapt moet worden waarin mensen welkom zijn en vooroordelen moeten verdwijnen. Volgens Udwan kunnen we dit bereiken door de positieve aspecten van culturen te presenteren in de media. "Alle culturen hebben iets waar we van kunnen leren," licht ze toe. Udwan stelt voor dat hierover een programma gemaakt zou moeten worden. Dijkstra voegt hier aan toe dat ook de persoonlijke verhalen van mensen verteld moeten worden. Dijkstra: "Mensen moeten een gezicht zien bij een verhaal."

De Leest vindt het vooral belangrijk om te laten zien dat statushouders ook 'gewoon' mensen zijn. "Er wordt hier wel eens gezegd: wat de boer niet kent, dat vreet hij niet", vertelt De Leest. Ze ziet dat in dit geval ook terug. Veel mensen hebben volgens haar vooraf een mening over statushouders, maar stappen daar helemaal van af als ze hen in het echt ontmoeten.

Van der Burg, hoofdredacteur van Majalla, is het hier mee eens (persoonlijke communicatie, 6 april 2020). Juist door de menselijke verhalen te horen achter het drama van wat we op televisie zien kan volgens haar meer begrip komen. "Ook denk ik dat discussieavonden en documentaires kunnen helpen. Maar wel mét een vraag en antwoord moment achteraf", aldus Van der Burg. Ook volgens Mensink zouden dit soort discussiemomenten kunnen helpen (persoonlijke communicatie, 23 april 2020). Zeker voor de grote middengroep. De mening van deze mensen is nog vormbaar, juist daarom is het volgens hem belangrijk dat ook zij meer leren over het onderwerp en alle kanten te zien krijgen.

Mensink noemt een voorbeeld van een discussieplek in de media in Duitsland. De Duitse krant 'Zeit' heeft een project opgezet wat heet: Deutschland Spricht⁹. Op dit platform worden mensen met verschillende meningen over een specifiek onderwerp bij elkaar gebracht en gekoppeld voor ontmoeting.

Bereik

In onderzoek van Leerkes en Scholten (2016) wordt ook gesteld dat het geven van een gezicht aan 'de vreemdeling' juist empathie kan bevorderen. In dit onderzoek wordt benoemd dat dit een mediastrategie is waar gemeenten meer op in moeten spelen. Ook Mensink benoemt specifiek gemeenten als het gaat om een goede plek waar integratie via de media verbeterd kan worden. Vanaf 2021 komt de regierol voor inburgering, integratie en

⁹ <https://www.zeit.de/serie/deutschland-spricht>

participatie namelijk bij de gemeenten te liggen (Rijksoverheid, 2019). Mensink: “Als er veel aan integratie gedaan wordt via lokaal beleid spelen discussies dus ook lokaal.” Volgens hem moeten deze discussies openlijk besproken worden via de media en zal het dan sommige mensen in de middengroep ook meer interesseren, omdat het dichtbij huis is.

8. Conclusie

In dit onderzoek is gezocht naar een antwoord op de vraag: **'Hoe kan de journalistiek bijdragen aan integratie van Syrische statushouders in Nederland?'** Om deze vraag te beantwoorden is veld- en literatuuronderzoek gedaan.

Integratie wordt in dit onderzoek gezien als een tweezijdig begrip. Daarom wordt gekeken naar de invloed van de media aan de kant van statushouders en aan de kant van de ontvangende samenleving.

Conclusie aan de kant van de statushouder

Wanneer een Syrische statushouder het Nederlandse nieuws volgt zal dit de integratie bevorderen. Op dit moment is er vanuit statushouders veel behoefte aan het volgen van het Nederlandse nieuws maar zijn er belemmeringen waardoor die behoefte niet altijd vervuld kan worden. De grootste belemmering hierbij is taal. Het taalniveau dat gebruikt wordt in de Nederlandse media is een stuk hoger dan het Nederlandse taalniveau van een Syrische statushouder die nog niet lang in Nederland woont. Er wordt daarom door veel statushouders gezocht naar een optie waar ze het nieuws in het Arabisch kunnen volgen. Ze vinden dit echter vaak via informele weg, via facebookpagina's waar amateurs het nieuws vertalen. Hierdoor is er geen sprake van een goede controle door een journalist. Een ander probleem is dat in de Nederlandse media gevoelige onderwerpen besproken worden vanuit Nederlandse mentaliteit. Dit kan statushouders soms afschrikken.

De journalistiek kan integratie bevorderen door er voor te zorgen dat de media toegankelijker worden voor statushouders. Het taalgebruik bij het brengen van nieuws zou makkelijker moeten worden, door bijvoorbeeld makkelijke woorden en korte zinnen te gebruiken en geen beeldspraak en synoniemen in teksten te voegen. Een andere optie is om het nieuws te vertalen of te ondertitelen naar het Arabisch. Zo zullen de media de meeste mensen bereiken, ook de mensen die nog helemaal geen Nederlands kennen. Geschikte media om deze oplossingen uit te voeren zijn de televisie of sociale media, omdat hier de voorkeur van de statushouder naar uit gaat. Verder is er wel behoefte onder statushouders om meer te leren over de Nederlandse normen en waarden, maar zal dit op een juiste manier gebracht moeten worden. Het bespreken van voor de doelgroep gevoelige onderwerpen kan namelijk afschrikken. Een geschikte manier om dit toch te doen is bijvoorbeeld door de peer educatie methode; een 'voorlichter' met overeenkomsten met de doelgroep kan de onderwerpen in de media opbrengen en dit bespreekbaar maken.

Conclusie aan de kant van de ontvangende samenleving

De beeldvorming van Nederlanders over statushouders speelt een rol bij de integratie van deze groep. Uit het onderzoek blijkt dat een samenleving die statushouders accepteert, positief werkt voor integratie. Bijvoorbeeld omdat er dan minder arbeidsmarktdiscriminatie is en statushouders makkelijker werk vinden. Een deel van de bevolking is ruimhartig over het opnemen van vluchtelingen, maar maakt zich wel zorgen over de integratie. De media hebben hier invloed op vanwege de berichtgeving van journalisten, en de frames die zij hierbij gebruiken. De berichtgeving over nieuwkomers bevat een combinatie van positieve en negatieve frames. Vanaf het begin van de vele aandacht voor dit onderwerp is er een constant gebruik van het positieve frame. Het gebruik van negatieve frames lijkt echter toe te nemen. Daarnaast is er in de media veel aandacht voor negatieve impact, discussie en sterke meningen. Dit heeft onder andere te maken met de sensatiegerichtheid van sommige mediabedrijven.

Om integratie te bevorderen moeten journalisten zich bewust zijn van hun invloed op beeldvorming. Daarnaast moeten alle kanten van statushouders getoond worden. Ook de positieve aspecten van hun komst en cultuur. Om statushouders te accepteren blijkt het te helpen om de groep persoonlijk te kennen. De media kan een stap in deze richting zetten door meer persoonlijke verhalen te laten zien en over het mens achter het drama te berichten. Ook zou het nuttig zijn om discussies tussen mensen met verschillende meningen te laten horen in de media, zo kunnen mensen die nog geen mening hebben deze beter ontwikkelen. Uit het onderzoek blijkt dat de lokale media wellicht een grote rol kunnen spelen in berichtgeving over integratie. Vanaf 2021 krijgen gemeenten namelijk weer de regie over integratie en zullen discussies op lokaal niveau opspelen.

9. Reflectie

In dit hoofdstuk verwoord ik mijn eigen visie op het vraagstuk van dit onderzoek. Ik behandel hoe ik aankijk tegen integratie en de journalistiek, maar ook hoe mijn visie zich in de loop van dit onderzoek heeft ontwikkeld.

De keuze voor dit onderwerp kwam vanuit persoonlijke interesse. Ik vind het belangrijk dat alle groepen in de samenleving een stem hebben en ook betrokken worden, en dat we kunnen leven in een maatschappij zonder overheersende vooroordelen en met eerlijke, objectieve berichtgeving. Het onderwerp integratie heeft daarom al vaker een rol gespeeld tijdens mijn opleiding journalistiek. Het grootste project dat ik, naast dit onderzoek, heb gedaan over dit thema was tijdens het vak Ondernemerschap en Innovatie. Voor dit vak heb ik samen met drie studiegenoten een plan geschreven voor een nieuw mediabedrijf dat video's zou maken om te helpen bij integratie van migranten. Om tot dit plan te komen hebben we uitgebreide research gedaan en aan migranten gevraagd waar de knelpunten zaten. Bij dit vak (O&I) gingen we specifiek in op reguliere migranten. Tijdens dit reflectieonderzoek heb ik er juist voor gekozen me te focussen op een andere groep, om me zo breder te ontwikkelen. Toen ik begon aan dit onderzoek heb ik mijn verwachtingen aan de kant geschoven en ben ik volledig objectief te werk gegaan.

Ontwikkeling visie op groep

Over de groep Syrische statushouders wist ik voorafgaand aan het onderzoek nog niet zo veel. Zo wist ik bijvoorbeeld ook niet dat er een duidelijk verschil zat in hoe etnische groepen integreren. Toen ik hier achter kwam heb ik mijn onderzoek verder afgebakend, en gekozen voor een specifieke etnische groep: Syriërs. Ik had voorafgaand aan het onderzoek nog geen idee dat er bij deze groep zo'n grote inzet is om te integreren in Nederland. Door veld- en literatuuronderzoek kwam ik erachter dat veel Syriërs positief gestemd zijn als ze in Nederland komen en ze erg hun best doen, bijvoorbeeld door de Nederlandse media te volgen.

Uit het onderzoek bleek dat er veel vooroordelen zijn over de groep; omdat veel mensen Syrië kennen van dramatische beelden op televisie wordt vaak vergeten dat veel Syriërs voor ze naar Nederland kwamen jarenlang een goed leven gehad hebben, met bijvoorbeeld een fijn huis, een fijn gezin en een opleiding. Ik heb geleerd hoe schadelijk deze vooroordelen kunnen zijn voor het vinden van werk en acceptatie in Nederland en wil dit daarom proberen mee te nemen in mijn omgang met mensen. Ook vond ik het interessant, en misschien ook wel deels onverwachts, dat veel Syriërs geïnteresseerd zijn in de Nederlandse cultuur en zelfs in voor hen gevoelige onderwerpen. Ik had nog niet eerder stilgestaan bij het feit dat het niet deze thema's zijn die Syriërs afschrikken, enkel de manier waarop zij hiermee benaderd worden. Door dit onderzoek ben ik nog meer het belang gaan inzien van integratie. Hoe mooi is het, dat we aan dit maatschappelijk vraagstuk bij kunnen dragen met de journalistiek!

Ontwikkeling visie over journalistiek

Ik moet toegeven dat ik voorafgaand aan dit onderzoek mijn interesse in kort en hard nieuws begon te verliezen. Mijn passie in de journalistiek lag vooral bij de verdiepende, persoonlijke verhalen. Kort en hard nieuws schrijven voelde een beetje statisch en soms afstandelijk, als ik het vergeleek met uitgebreide, diepgaande verhalen in bijvoorbeeld documentaires. Echter, besepte ik door dit onderzoek dat een 'oppervlakkig' nieuwsberichtje ook veel impact kan hebben. Ik vind dit echt indrukwekkend. Je leert mensen niet alleen iets over Nederland; je beïnvloedt ook de beeldvorming door je onderwerpkeuze, woordkeuze en manier van formuleren. Doordat de beeldvorming van de ene persoon beïnvloed wordt, kan dit grote gevolgen hebben voor het leven van een ander. Daarnaast snap ik nu nog beter dat persoonlijke verhalen ook gemaakt moeten worden. Deze verhalen maken het mogelijk om iedereen in de samenleving een gezicht te geven.

Meer dan de helft van de Nederlanders heeft nog nooit persoonlijk contact gehad met Syrische statushouders. Het is dus aannemelijk dat zij aan informatie over deze groep komen via de media. Dat maakt het voor mij alleen maar nog duidelijker hoeveel invloed en (positieve) impact de media kunnen hebben.

Wat moet er voor mijn gevoel gebeuren?

In dit onderzoek worden strategieën genoemd die er voor kunnen zorgen dat de media positief kunnen bijdragen aan integratie van Syrische statushouders. Er zijn een aantal punten die ik, met mijn journalistieke achtergrond, nog eens extra wil benadrukken.

- Een van de belangrijkste bevindingen in dit onderzoek is dat veel Syriërs het Nederlandse nieuws wel willen volgen, maar het Nederlandse taalgebruik dit te moeilijk maakt. Een van de gevolgen hiervan is dat Syriërs via informele weg zoeken naar vertalingen van het nieuws en ze dit vaak vinden op een plek (vaak sociale media) waar geen objectieve check gedaan wordt door een journalist. Hierdoor ontstaat de kans dat er slechts een deel van het nieuws aangeboden wordt. Het nieuws met daarin gevoelige onderwerpen voor Syrische statushouders wordt vaak weggelaten omdat dit als taboe gezien kan worden. Dit vind ik zonde, omdat blijkt dat het belangrijk is voor integratie dat statushouders leren over de Nederlandse normen en waarden. Tegelijkertijd blijkt ook dat hier interesse in is, als de onderwerpen maar op een subtiele manier gebracht worden. Daarnaast bestaat door de informele weg ook de kans op verspreiding van nepnieuws. Dit is gevaarlijk, zeker omdat Syriërs er op vertrouwen dat dit wel de juiste informatie is. Ik vind dat er meer aandacht moet komen voor mensen die het nieuws niet begrijpen. In dit onderzoek is natuurlijk alleen gekeken naar Syrische statushouders, maar in de praktijk is de groep die moeite heeft met Nederlands veel groter. Ruim twee miljoen Nederlanders begrijpen niet altijd wat er in Nederland gebeurt omdat

het simpelweg te moeilijk verteld wordt. Zij worden hier iedere dag mee geconfronteerd. Er zijn al organisaties, zoals Door Lotje Getikt, die proberen berichten op een voor de doelgroep passende manier te schrijven. Maar bijvoorbeeld een persconferentie, een uitgebreid krantenartikel of zelfs het NOS journaal zijn voor een groot deel van de Nederlanders niet te begrijpen. In mijn ideale situatie zouden juist de grote officiële Nederlandse nieuwsplatforms zich hier aan moeten aanpassen. Dan zou bijna heel Nederland gebruik kunnen maken van de betrouwbare informatie van bijvoorbeeld de Publieke Omroep en worden deze twee miljoen Nederlanders die normaal via omwegen aan hun nieuws komen, dagelijks iets minder geconfronteerd met hun taalproblemen. Als dit nog niet haalbaar blijkt te zijn, zou een begin kunnen zijn om online meer simpele nieuwsberichten aan te bieden. *Voor een specifiek advies, zie het volgende hoofdstuk.*

- Uit onderzoek blijkt dat Syriërs als ze net in Nederland komen erg optimistisch zijn over hun kansen en leven in Nederland, maar dat dit minder wordt naar mate ze langer in Nederland wonen. Juist daarom ben ik er van overtuigd dat het slim is om zo snel mogelijk op het optimisme en enthousiasme van Syriërs in te spelen. Aan het begin zullen zij gemotiveerd zijn om te integreren. Als de media hen dan meteen handvaten bieden om dit sneller op te kunnen pakken, is de kans kleiner dat zij het vertrouwen verliezen. *Deze handvaten worden beschreven in het volgende hoofdstuk.*
- Een interessant gegeven dat een paar keer terugkwam tijdens mijn onderzoek was dat discussie over statushouders kan bijdragen aan integratie. Er zijn namelijk nog een heleboel mensen die niet weten hoe ze over het onderwerp denken, zij kunnen door meer informatie en gesprekken daarover uiteindelijk een mening vormen. Ik denk dat het integratie ten goede komt als er meer over dit onderwerp gesproken wordt. Zeker ook als het hierdoor voor mensen duidelijk wordt dat integratie een tweezijdig proces is. De verantwoordelijkheid van integratie kunnen we niet volledig bij statushouders leggen. Zij kunnen pas volledig integreren als de maatschappij waar zij in komen hier ook voor open staat.
- Journalisten zouden volgens mijn onderzoek vaker moeten focussen op 'het normaal' en de zaken die goed gaan. Vooral focussen op uitzonderingen of extremen geeft een verkeerd beeld en kan een complete groep in een bepaald daglicht plaatsen. Zowel in het geval van statushouders als mensen met een mening hierover. Daarnaast heb ik geleerd dat een journalist zich bewust moet zijn van zijn of haar invloed op beeldvorming en voor bepaalde groepen zorgvuldig omgegaan moet worden met informatie over gevoelige onderwerpen. Ik vind dat hier meer focus op gelegd mag worden bij de opleidingen journalistiek, bijvoorbeeld in de vorm van een kort lesprogramma. Er zou meer verdieping moeten komen over de invloed die de media kunnen hebben op gebieden zoals integratie en beeldvorming. Specifieke voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld: uitleg over de effecten en het gebruik van framing, gevolgen van sensatiegerichtheid en uitzonderingen, het voorkomen van vooroordelen, gevaren van gebruik van eigen mening in producties, leren over het wel of niet benoemen van etniciteit.

Na dit onderzoek blijven er nog een aantal vraagstukken liggen die verder onderzoek vragen. Bijvoorbeeld hoe je nou het beste Nederlanders kunt bereiken die geen interesse hebben in meer leren over en accepteren van statushouders. In dit onderzoek wordt geconcludeerd dat beeldvorming, ook van deze groep, beïnvloed kan worden door te letten op framing bij algemene berichtgeving. Verder wordt geconcludeerd dat het positief werkt om statushouders een gezicht te geven, en hier bijvoorbeeld programma's of artikelen over te maken. Nog een strategie die wordt genoemd in het onderzoek is berichtgeving door lokale media. Als het gaat over een onderwerp dicht bij huis zal het mensen misschien eerder trekken. De vraag is, hoe krijg je de groep met een negatieve houding tegenover statushouders zo ver om dit soort producties te bekijken? Zelf denk ik dat deze strategieën vooral invloed zullen hebben op de middengroep die nog geen sterke mening heeft. Dit is erg belangrijk, omdat dit volgens onderzoek de grootste groep is. Echter, voor oplossingen voor het bereiken van de negatieve groep zal meer onderzoek nodig zijn.

Ook blijft het de vraag of journalistieke platforms hun tijd en geld willen stoppen in het bijdragen aan integratie. Dit is natuurlijk een afweging die gemaakt moet worden. Ik hoop het zelf wel. Niet alleen voor statushouders, maar ook omdat een betere integratie bijdraagt aan een meer complete, naar mijn mening betere samenleving. Daarnaast is het ook een onderwerp dat niet alleen nu relevant is, maar waarschijnlijk altijd relevant blijft. Ik ben me er van bewust dat de media niet het hele integratieprobleem op gaan lossen. Wel ben ik er door dit onderzoek van overtuigd dat de media echt invloed hebben en daarom ook écht bij kunnen dragen.

10. Advies

Naar aanleiding van de conclusie van dit onderzoek en de daaropvolgende reflectie, is een advies opgesteld voor lokale omroepen. In dit advies komt een selectie van de belangrijkste resultaten van het onderzoek naar boven die geschikt is voor een praktische uitvoering.

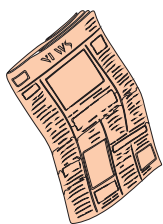
Lokaal omdat het integratiebeleid vanaf 2021 geregeld gaat worden door gemeenten en er op lokaal niveau dus discussies zullen gaan plaatsvinden. Ook is er gekozen voor lokaal omdat berichtgeving over dit onderwerp interessant is als het dicht bij huis plaats vindt en vervolgens ook echte ontmoetingen makkelijker te regelen zijn.

Omroepen omdat televisie een populair medium is bij zowel statushouders als Nederlanders. Televisie items zouden daarna ook online gedeeld kunnen worden.

Er is gekozen voor de vorm van een folder, die digitaal rondgestuurd kan worden naar lokale omroepen. Ik vind het namelijk belangrijk dat de resultaten van dit onderzoek bekend zijn bij mediabedrijven, maar denk dat het niet aanspreekt om een compleet onderzoek op te sturen. Via dit advies in foldervorm geef ik de omroepen laagdrempelig handvaten om bewust te worden en dit probleem eventueel ook aan te pakken. Bij interesse wordt voor informatie verwezen naar het onderzoek. Het advies is voorgelegd aan verschillende lokale omroepen in Nederland (bijlage 12.2).

Door: Het leveren van informatie aan Syrische statushouders.

Doel 1 TOEGANKELIJK NIEUWS VOOR IEDEREEN

Methode

Maak gebruik van makkelijk taalgebruik. Gebruik korte zinnen, makkelijke woorden, vermijd beeldspraak, zorg ervoor dat beeld en tekst synchroon lopen en zorg voor de optie van ondertiteling in verschillende talen via teletekst.

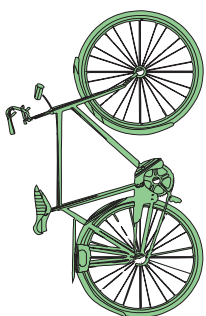
Waarom?

Nieuwsvergaring zorgt voor maatschappelijke deelname.

Wil je iets extra's doen?

Zorg voor een online uitbreiding waar Arabisch gesproken wordt.

Doel 2 LEER STATUSHOUDERS DE NEDERLANDSE CULTUUR KENNEN

Methode

Organiseer een talkshow waarin de Nederlandse cultuur besproken wordt, met een Syriër als discussieleider. Laat gevoelige onderwerpen subtiel aan bod komen. Zorg dat mensen hier bekend mee worden, zonder hen iets op te leggen.

Waarom?

Kennis over Nederland zorgt voor maatschappelijke deelname.

Door: Het stimuleren van acceptatie voor de huidige inwoners van de gemeente.

Doel 3 BIED PODIA VOOR VERHALEN

Methode 1

Geef een gezicht aan de statushouder via een programma over statushouders in de gemeente: wie zijn zij, wat is hun verhaal, wat is hun doel?

Methode 2

Maak kennis met de positieve kanten van verschillende culturen via een programma waarin statushouders en Nederlanders aan elkaar gekoppeld worden: wat kunnen zij van elkaar leren?

Methode 3

Let in berichtgeving op framing, woordkeuze en diversiteit in bronnen.

Waarom?

Meer kennis over statushouders zorgt voor minder vooroordelen. Persoonlijk contact werkt positief voor beeldvorming over statushouders.

Doel 4 BIED PODIA VOOR DISCUSSIE

Methode 1

Organiseer een evenement waar Nederlanders met verschillende meningen over het integratievraagstuk samen kunnen komen. Ook mensen uit het gematigde midden.

Methode 2

Breng mensen op de hoogte over beslissingen in beleid over integratie. Wees kritisch naar beleidsmakers.

Waarom?

Openheid over dit onderwerp zorgt voor meer kennis, minder vooroordelen en zo voor minder verdeeldheid. Je komt er ook achter waar knelpunten zitten, dit kan aangepakt worden.

11. Literatuurlijst

- Algemene Rekenkamer. (2018). *Asielstroom 2014 – 2016: een cohort asielzoekers in beeld*. Geraadpleegd in maart 2020, van https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=2ahUKEwj_4-GW6r_pAhWKYqQKHfXPCoAQFjADegQIBRAB&url=https%3A%2F%2Fwww.rekenkamer.nl%2Fbinaries%2Ffrekenkamer%2Fdocumenten%2Frapporten%2F2018%2F06%2F11%2Fasielinstroom%2FRap%2BAsielstroom%2B2014%25E2%2580%25932016%2BWR.pdf&usg=AOvVaw0ZiwwE6GeE_Ss5PdbWa25z
- Amnesty International. (z.d.) *Vluchteling, asielzoeker of migrant?* Geraadpleegd in februari 2020, van <https://www.amnesty.nl/vluchteling-asielzoeker-of-migrant>
- Ballan, H. (2019). *Nieuwsconsumptie Syrische nieuwkomers* (Onderzoeksrapportage). Media, Informatie en Communicatie, Hogeschool van Amsterdam, Amsterdam.
- Borah, P. (2011). Conceptual issues in framing theory: A systematic examination of a decade's literature. *Journal of Communication*, 61, 246-263. Geraadpleegd in maart 2020, van https://www.researchgate.net/publication/229762507_Conceptual_Issues_in_Framing_Theory_A_Systematic_Examination_of_a_Decade%27s_Literature
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2014). *Jaarrapport integratie 2014*. Geraadpleegd in maart 2020, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2014/47/jaarrapport-integratie-2014>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019). *Asiel en integratie. Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders*. Geraadpleegd in april 2020, van https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=2ahUKEwiUtuqi7r_pAhVR6qQKHbabCrQQFjADegQIBhAB&url=https%3A%2F%2Fwww.cbs.nl%2F%2Fmedia%2Fpdf%2F2019%2F16%2Fasielcohorten.pdf&usg=AOvVaw0VKNPQ76bbZO2hEO6fDzXk
- Cottle, S. (2000). *Ethnic minorities and the media: Changing Cultural Boundaries*. Geraadpleegd in april 2020, van https://www.researchgate.net/publication/268518927_Ethnic_Minorities_and_the_Media_Changing_Cultural_Boundaries
- Dagevos, J. (2001). *Perspectief op integratie. Over de sociaal-culturele en structurele integratie van etnische minderheden in Nederland*. Geraadpleegd in april 2020, van <http://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/34049/439743.pdf?sequence=1>
- Dagevos, J., Huijnk W., Maliepaard M. & Miltenburg E. (2018). *Syriërs in Nederland*. Geraadpleegd in april 2020, van https://www.labyrinthonderzoek.nl/wp-content/uploads/2018/06/Syri%C3%ABrs-in-Nederland_WEB_DEF.pdf
- Dekker, P., & den Ridder, J. (2020). *Burgerperspectieven 2020*|1. Geraadpleegd in april 2020, van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/03/31/cob-2020>
- Dekker, R., & Scholten, P. (2015). *Tsunami of tragedie?*. Geraadpleegd in april 2020, van <https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/2554-framing-en-narratives-betreffende-nederland-als-immigratieland-2008-2013.aspx>
- Den Ridder, J., Miltenburg, E., Huijnk, W. & Rijnberk, S. (2019) *Burgerperspectieven 2019*|4. Geraadpleegd in maart 2020, van <https://www.scp.nl/publicaties/monitors/2019/12/30/burgerperspectieven-2019-4>
- De Vogel, J. (2016). *Vluchtelingen – van alle kanten* (Master's Thesis). Geraadpleegd in februari 2020, van https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiok_mNmcDpAhUCCuwKHUNJA80QFjAAegQIARAB&url=https%3A%2F%2Fthesis.eur.nl%2Fpub%2F34668%2FDeVogel.pdf&usg=AOvVaw2R9LBqx4D4bOerh-ibXZUfT
- Het Nederlands Genootschap van Hoofredacteuren. (2008). *Code voor de journalistiek*. Geraadpleegd in Februari 2020, van <https://www.nvj.nl/ethiek/ethiek/code-journalistiek-nederlands-genootschap-hoofredacteuren-2008>
- Huijnk, W., & Andriessen, I. (2016). *Integratie in zicht?: de integratie van migranten in Nederland op acht terreinen nader bekeken*. Geraadpleegd in maart 2020, van https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?integratie-in-zicht&kb_id=21673&kb_q=
- Huijnk, W., Dagevos, J., & Miltenburg, E. (2017). *Een staalkaart van statushouders*. Geraadpleegd in maart 2020, van

- https://www.researchgate.net/publication/323073828_Een_staalkaart_van_statushouders_Over_de_integratie_van_statushouders_in_Nederland
- Kennisplatform Integratie & Samenleving. (2015). *Horen, zien maar niet meer zwijgen. Het succes van peer-educatie bij het doobreken van taboes*. Geraadpleegd in mei 2020, van <https://www.kis.nl/artikel/horen-zien-maar-niet-meer-zwijgen>
- Kennisplatform Integratie & Samenleving. (2016). *Hoe knopen leraren en jongerenwerkers gevoelige onderwerpen aan met moslimjongeren?* Geraadpleegd in mei 2020, van <https://www.kis.nl/vraag-en-antwoord/hoe-knopen-leraren-en-jongerenwerkers-gevoelige-gesprekken-aan-met-moslimjongeren>
- Kennisplatform Integratie & Samenleving. (2017). *Het woord aan het stille midden*. Geraadpleegd in mei 2020, van <https://www.kis.nl/artikel/het-woord-aan-het-stille-midden>
- Koopmans, E. P. H. (2016). *De kracht van het geschreven woord. Media-invloed op beeldvorming bij lezerspubliek door framing* (Master's thesis). Geraadpleegd in februari 2020, van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/325127>
- Kloosterman, R. (2018). *Opvattingen over vluchtelingen in Nederland*. Geraadpleegd in maart 2020, van https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2018/13/meningen-over-vluchtelingen.pdf
- Leerkes, A., & Scholten, P. (2016). *Landen in Nederland: De vluchtelingenstroom in integratieperspectief*. Geraadpleegd in maart 2020, van http://www.arjenleerkes.nl/Landen_in_Nederland_De_vluchtelingenstroom_in_integratieperspectief_-_final_februari_23.pdf
- Liemberg, E. & Meijer, D. (2004). *Taalprofielen*. Geraadpleegd in april 2020, van https://erk.nl/docent/niveaubeschrijvingen/Taalprofielen_Nationaal_Bureau_MVT.pdf
- Mediamonitor. (2019). *Mediamonitor 2019*. Geraadpleegd in april 2020, van <https://www.mediamonitor.nl/wp-content/uploads/Mediamonitor-2019.pdf>
- Mensink, W. (2018). *Verdeeldheid en verbinding*. Geraadpleegd in februari 2020, van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/09/06/verdeeldheid-en-verbinding>
- Mulders, J., & Tuk, B. (2016). *Syrische nieuwkomers in de gemeente*. Geraadpleegd in februari 2020, van <https://www.pharos.nl/kennisbank/syrische-nieuwkomers-in-de-gemeente/>
- Net in Nederland. (z.d.). *Over Net in Nederland*. Geraadpleegd in februari 2020, van <https://www.netinnederland.nl/service/over-nin.html>
- Ode, A., Dagevos, J., de Vries, K. & Beckers, P. (2018). *Integreren in Nederland is voor vluchtelingen ingewikkeld*. Geraadpleegd in maart 2020, van <https://www.socialevraagstukken.nl/problematische-integratiepatronen-vluchtelingen-blootgelegd/>
- Pinto, D. (2004). *Beeldvorming en integratie. Is integratie het antwoord?* Geraadpleegd in april 2020, van https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=vchifeB7CMsC&oi=fnd&pg=PA9&dq=beeldvorming+definitie&ots=uMdfgX-zdb&sig=quTdafy-qEkz0TxdcTbae71hV8Y&redir_esc=y#v=onepage&q=beeldvorming%20definitie&f=false
- Rijksoverheid. (2019, 20 februari). *40 miljoen extra voor gemeenten bij inburgering*. Geraadpleegd in april 2020, via <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/02/20/40-miljoen-extra-voor-gemeenten-bij-inburgering>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Taalniveau B1*. Geraadpleegd april 2020, van <https://www.communicatierijk.nl/vakkennis/rijkswebsites/aanbevolen-richtlijnen/taalniveau-b1>
- Shadid, W. (2005). Berichtgeving over moslims en de islam in de Westerse media: Beeldvorming, oorzaken en alternatieve strategieën. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 33(4), 330-346. Geraadpleegd in februari 2020, van https://www.tijdschriftvoorcommunicatiewetenschap.nl/inhoud/tijdschrift_artikel/CW-33-4-330/Berichtgeving-over-moslims-en-de-islam-in-de-westerse-media-Beeldvorming-oorzaken-en-alternatieve-strategieen-Muslims-and-Islam-in-Western-Media
- Sociaal Cultureel Planbureau. (z.d.). *Continu onderzoek burgerperspectieven (COB)*. Geraadpleegd in februari 2020, van <https://www.scp.nl/over-scp/data-en-methoden/onderzoeksbeschrijvingen/continuo-onderzoek-burgerperspectieven-cob>

- Sociaal-Economische Raad. (2019). *Integratie door werk: Meer kansen op werk voor nieuwkomers*. Geraadpleegd in april 2020, van <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2019/integratie-door-werk.pdf>
- Timmers, J. (2018). *'Net in Nederland' en de integratie van statushouders* (Bachelor Thesis). Faculty of Humanities Theses, Universiteit Utrecht, Utrecht.
- Van der Linden, M., & Dagevos, J. (2019). *Nieuw in Rotterdam: De startpositie van statushouders in het SNTR-programma en van statushouders in het gemeentelijk beleid*. Geraadpleegd in april 2020, van https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:vul6V8W0Nf0J:scholar.google.com/+taalniveau+statushouders&hl=nl&as_sdt=0,5
- Van der Steenhoven, B. (2018). Nepnieuws in het nieuws, een mediahype? *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 46 [2], 96-118. Geraadpleegd in mei 2020, van https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/68642/Steenhoven_oe2018oe_Nepnieuws_in_het_nieuws%2c_een_mediahype_Een_analyse_van_de_aandacht_voor_nepnieuws_in_Nederlandse_media.pdf?sequence=1
- Van Liempt, I., & Staring, R. (2020). *Nederland Papierenland: Syrische statushouders en hun ervaringen met participatiebeleid in Nederland*. Geraadpleegd in maart 2020, van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/03/12/nederland-papierenland>
- Van Vliet, L. (2019). *Onderzoek onder Syrische vluchtelingen in Nederland: wij kunnen en willen niet terug*. Geraadpleegd in mei 2020, van <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/onderzoek-onder-syrische-vluchtelingen-in-nederland-wij-kunnen-en-willen-niet-terug/>
- VluchtelingenWerk Nederland. (2018). *VluchtelingenWerk Integratiebarometer 2018*. Geraadpleegd in maart 2020, van https://www.verwey-jonker.nl/doc/2018/317006_Integratiebarometer_2018.pdf
- Vluchtelingenwerk Nederland. (2020, 21 januari). *Van A naar B: Gemeente start pilot rondom inburgering 's-Hertogenbosch*. Geraadpleegd in april 2020, van <https://www.vluchtelingenwerk.nl/zuidnederland/gemeente-start-pilot-rondom-inburgering-s-hertogenbosch>
- Vluchtelingenwerk Nederland. (z.d.). *Wat is inburgering?* Geraadpleegd in mei 2020, van <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/procedures-wetten-beleid/inburgering>

12. Bijlagen

12.1 Gesproken bronnen

Kees Wenting | telefonisch interview – 6 april

Celine van der Burg | telefonisch interview – 6 april

Dianne Dijkstra | telefonisch interview – 9 april

Ghadeer Udwan | telefonisch interview – 14 april

Wouter Mensink | telefonisch interview – 23 april

Hanin Ballan | telefonisch interview – 1 mei

Elise den Hertog | telefonisch interview – 26 mei

Ingrid de Leest | telefonisch interview – 2 juni

12.2 E-mail naar lokale omroepen

Beste omroep,

Met de komst van duizenden asielzoekers in de afgelopen jaren is de samenstelling van de bevolking in Nederland veranderd. Dit kan Nederland veel brengen, maar zorgt op dit moment nog voor veel onrust omdat integratie nog niet zo gaat als gewenst.

Voor mijn afstudeeronderzoek voor de opleiding journalistiek in Tilburg heb ik me gefocust op het integratievraagstuk en ben ik gaan onderzoeken hoe de media hier op een positieve manier aan bij kunnen dragen. Uit het onderzoek is een aantal resultaten gekomen die ik graag met jullie deel. *Ik ben benieuwd in hoeverre uw omroep zich hier al mee bezig houdt. Ook ben ik benieuwd of u er voor openstaat om met uw omroep dit thema onder de aandacht te brengen en een verschil te maken.*

In de bijlage vindt u een vrijblijvend advies, met 4 praktische doelen waaraan de journalistiek kan bijdragen. Ik stuur deze mail naar u omdat juist blijkt dat lokale omroepen een groot bereik kunnen hebben op dit gebied: televisie is populair bij zowel statushouders als huidige inwoners, uw omroep staat dicht bij de inwoners van uw gemeente en ontmoetingen kunnen op lokaal niveau makkelijk plaatsvinden.

Mocht u geïnteresseerd zijn in meer onderzoek naar dit onderwerp, uitleg over de belemmeringen die er nu zijn op het gebied van integratie en de precieze invloed die de media kunnen hebben, dan stuur ik graag mijn volledige onderzoek naar u door.

Alvast bedankt voor uw aandacht voor dit thema. Ik ben benieuwd naar uw visie en kijk uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Irene Visschers
Studente Fontys Hogeschool Journalistiek
i.visschers@student.fontys.nl

RTV Scheldemond (Zeeland) - info@rtvscheldemond.nl
1Twente Enschede (Twente) - info@1twente.nl
Omroep Tilburg (Noord-Brabant) – redactie@omroep Tilburg.nl
RTVA (Noord-Holland) - redactie@rtva.nl
Omroep Venlo (Limburg) - nieuws@omroepvenlo.nl